

ZÁKLADNÍ INFORMACE O DOKUMENTU LIPSKÁ CHARTA O UDRŽITELNÝCH EVROPSKÝCH MĚSTECH

Jana Šilhanová & Robert Veselý

Ministři členských států EU zodpovědní za rozvoj měst a územní a regionální rozvoj přijali na neformální konferenci v Lipsku dne 24. května 2007 Lipskou chartu o udržitelných evropských městech¹⁾. Dokument definuje společné zásady politiky rozvoje měst zahrnující hospodářský, sociální a environmentální rozměr. Politika je založena na integrovaném přístupu k rozvoji měst jako celku a věnuje zvláštní pozornost tzv. deprivovaným/upadajícím čtvrtím měst. Integrovaný přístup k udržitelnému rozvoji měst – urbánní politika má být garantována na národní úrovni. Stát by měl zajistit, aby byla uplatňována zejména při čerpání finančních prostředků ze strukturálních fondů EU na projekty obnovy a rozvoje měst.

Lipská charta o udržitelných evropských městech je politickým dokumentem vypracovaným za široké účasti evropských zainteresovaných subjektů. Obsahuje shodu členských států na společných principech a strategiích urbánního rozvoje. Ministři jejím schválením deklarovali svou podporu principům a přístupům v ní uvedených a připravenost je zavádět do politické praxe ve svých zemích. Principy a pravidla, které v sobě charta shrnuje, jsou do značné míry výsledkem zkušeností v rámci evropského programu na obnovu měst URBAN I a II (zejména integrovaný přístup).

Charta u evropských měst oceňuje jedinečnou kulturní a architektonickou hodnotu, značný sociální potenciál a unikátní možnosti stát se motorem hospodářského rozvoje. Tedy i to, že města jsou centry znalostí a zdroji růstu a inovací. Ve městech se nejen koncentruje velký potenciál, současně jsou však místy, kde dochází ke koncentraci sociálních problémů a dalších nedostatků, např. neúměrné zátěže životního prostředí a nedostatku dostupného a vhodného bydlení, které dalšímu rozvoji stojí v cestě.

Jako řešení na zmíněné problémy prosazuje charta integrovaný a celostní přístup k rozvoji měst jako celku představovaný integrovaným plánem (programem) rozvoje města. Definuje strategie politiky integrovaného rozvoje města a směřuje promyšleným způsobem prostředky do řešení těch nejpálčivějších problémů. Prostřednictvím integrovaných plánů (programů) rozvoje měst, které budou vytvořeny na základě široce uplatněného principu územního partnerství, by mělo dojít ke koordinaci sektorových politik i aktivit soukromých subjektů.

Za klíčové pro posílení konkurenceschopnosti evropských měst považuje charta následující strategie integrované politiky rozvoje měst:

- Vytváření a zajištění vysoce kvalitního veřejného prostoru
- Modernizace infrastrukturních sítí a zlepšení energetické účinnosti
- Aktivní, inovativní a vzdělávací politika

Za klíčové pro řešení problematiky deprimovaných/upadajících čtvrtí považuje charta následující strategie činnosti, založené na integrované politice městského rozvoje:

- Zavádění strategií pro dosažení vyššího standardu fyzického prostředí
- Posílení lokální ekonomiky a lokální politiky zaměstnanosti
- Aktivní vzdělávací politika pro děti a mládež
- Podpora cenově dostupné/sociálně únosné a efektivní městské dopravy

Ve shodě s Územní agendou EU klade charta důraz na spolupráci, koordinaci a rovné partnerství mezi městy a venkovskými oblastmi a také mezi malými, středními a velkými městy v rámci městských a metropolitních regionů. Odkazuje tak na potřebu podpory vytváření vyvážené územní organizace založené na evropské polycentrické urbánní struktuře.

Pro Lipskou chartu je do jisté míry charakteristické, že se problematika udržitelného rozvoje měst pojednává zejména z pohledu vyspělých západních zemí (bývalé EU-15), které musí čelit obrovským problémům, nahromaděným v některých částech největších evropských měst. To je pochopitelné, neboť realita chudinských čtvrtí, ve kterých se soustředí zejména přistěhovalci a lidé s nejmenšími šancemi a nejmenšími příjmy, je jedním z nejobtížněji řešitelných problémů dneška. Sídelní struktura a vývoj v nových státech EU-10 jsou odlišné a liší se i aktuální situace a potřeby. Proto nové země (včetně ČR) do textu prosadily

1) Druhý den neformální konference, konané pod záštitou německého předsednictví v Radě EU, byla přijata Územní agenda EU a vysvětlující politický dokument Závěry německého předsednictví. Znění Územní agendy včetně doprovodných článků byly uveřejněny v čísle 3/2007 časopisu Urbanismus a územní rozvoj.

i svoje přístupy a zkušenosti zejména v oblasti preventivní regenerace panelových sídlišť, která se stavěla v době socialismu. Investice do opravy panelových domů a zdevastovaných bytových domů v centrech měst přispějí k celkovému zlepšení prostředí a mohou zabránit další degradaci a naopak udržet zdravou demografickou a sociální skladbu a příznivé prostředí.

Integrovaná urbánní politika by dle charty měla být zabezpečena na národní úrovni a odpovědné ministerstvo by tak mělo vytvářet rámec pro efektivní využití finančních zdrojů. Pro nadcházející období se jedná zejména o koordinaci a efektivní čerpání finančních prostředků ze strukturálních fondů EU na projekty obnovy a rozvoje měst. Z celoevropského hlediska by udržitelná strategie rozvoje měst měla být stále více orientována na prevenci negativních jevů, jejichž řešení bývají mnohem komplikovanější a především nákladnější.

Jedním ze závěrů konference ministrů EU v Lipsku je tzv. follow-up proces. To znamená, že v dvouletých intervalech budou jednotlivé státy informovat, jakým způsobem uplatňují zásady a doporučení charty. Z pohledu České

republiky je to důležité, protože zajištění národních zpráv a příprava souhrnné dvouleté zprávy případně právě do doby, kdy bude naše země Evropské unii předsedat. V té době se jistě už i některá města v České republice budou moci pochlubit čerpáním SF na základě integrovaných plánů rozvoje měst.

Použité zdroje:

Lipská charta o udržitelných evropských městech. Neformální konference ministrů členských států EU zodpovědných za rozvoj měst a územní a regionální rozvoj, Lipsko, 24. května 2007.

Materiály Oddělení urbánní politiky MMR.

Metodický pokyn MMR k hlavním zásadám pro přípravu, hodnocení a schvalování Integrovaného plánu rozvoje města z 15. 9. 2007.

*Mgr. Jana Šilhanová
Oddělení urbánní politiky MMR*

*Mgr. Robert Veselý
Ústav územního rozvoje*

ENGLISH ABSTRACT

Basic Information about the *Leipzig Charter on Sustainable European Cities*, by Jana Šilhanová & Robert Veselý

At their informal conference in Leipzig, on 24 May 2007, the EU member states' ministers responsible for urban, spatial and regional development adopted the *Leipzig Charter on Sustainable European Cities*. The document defines the common priorities of the urban development policy in its economic, social, and environmental dimensions. Based on the integrated approach to the development of cities as a whole, the policy is especially concerned with deprived/declining urban neighbourhoods. The integrated approach to sustainable development means that urban policy is to be guaranteed on the national scale; it should especially be applied by governments when utilizing the EU structural funds for urban renewal and development projects.